

A Study of the Needs and Management Guidelines for Dual Vocational Education in Public Institutions under the Office of Vocational Education, Bangkok

Kwankamon Kruekum¹, Ratikorn Niyamachan² & Meenmas Pranpa^{3*}

1 College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University

2 College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University

3 College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University

** Corresponding author. E-mail: krukwanamon38@gmail.com*

Abstract

This research study aimed to: 1) study the current and desired conditions of dual vocational education management in public educational institutions under the Office of Vocational Education, Bangkok. 2) Compare the management of dual vocational education classified by the size of public institutions, and 3) study management guidelines for dual vocational education in these institutions. The sample group consisted of 285 school administrators and teachers, as determined by Krejcie and Morgan's table. The research instruments used were a questionnaire with a reliability of .96 and a semi-structured interview form. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance (ANOVA). The study found that: 1) the current and desirable conditions of dual vocational education management were rated at the highest level overall. 2) There were statistically significant differences at the .01 level in the management of dual vocational education when classified by the size of public vocational institutions, and 3) the effective management of dual vocational education requires institutional readiness through systematic budget allocation and modern instructional resources, complemented by strategic public relations and student guidance to foster understanding and motivation. Central to this process is collaborative planning with enterprises, involving clear agreements on curriculum, competencies, internship duration, and assessment methods. Equally essential are systematic reviews to ensure continuous improvement, together with a transparent mechanism for declaring program intentions. Ultimately, curriculum design must align with labor market demands through integrated cooperation with government agencies and competent enterprises.

Keywords: Dual Vocational Education, Management Guidelines, Public Institutions

การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ขวัญกมล เครือคำ¹, ระติกรณ์ นิยมะจันทร์², และ มินมาส พรานป่า^{3*}

1 วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2 วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

3 วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

* Corresponding author. E-mail: krukwankamon38@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ 2) เปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 285 คน ได้มาจากการตารางของเครชี และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.96 และแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การเปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ควรเริ่มจากการเสริมสร้างความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งด้านงบประมาณและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย ควบคู่กับการประชาสัมพันธ์และแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง อีกทั้งต้องมีการวางแผนร่วมกับสถานประกอบการอย่างชัดเจน ทั้งในด้านหลักสูตร สมรรถนะ ระยะเวลาฝึกงาน และการประเมินผล พร้อมทั้งจัดให้มีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นรอบ ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรมีระบบการแสดงความประสงค์เปิดหลักสูตรที่โปร่งใส และออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน โดยบูรณาการความร่วมมือกับภาครัฐและสถานประกอบการที่มีศักยภาพ

คำสำคัญ: อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, แนวทางการจัดการ, สถานศึกษาภาครัฐ

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน สามารถจัดการศึกษาตามวาระหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร หรือปรับปรุงหลักสูตร ฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานอาชีพ หรือตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองหลักสูตรและคุณวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพสามารถวางแผนสร้างและพัฒนางาน พัฒนาตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความก้าวหน้าทางวิชาการ และวิชาชีพ มีสมรรถนะที่สามารถนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ และมาตรฐานสมรรถนะของอาชีพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีภารกิจในดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพโดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีสมรรถนะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานตรงกับ

ความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกระบวนและวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ตามความสนใจ และโอกาสของตนส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบัน สถานศึกษา หน่วยงานสถานประกอบการ และองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อให้การพัฒนาอาชีวศึกษาและการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการรวมถึงสอดคล้อง และสนับสนุนต่อนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนระดับชาติต่างๆ ในการจัดการอาชีวศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องใช้หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสมรรถนะโดยความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่มีกรอบและหลักเกณฑ์ ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2562 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 รวมทั้งเกณฑ์การใช้หลักสูตรและระเบียบการจัดการศึกษา และการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรด้วย หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563)

ปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา พบปัญหาและอุปสรรคอยู่ไม่น้อย อาทิ นักเรียน นักศึกษา จำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับประกอบอาชีพในอนาคตเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ยังไม่ชัดเจนทำให้เกิดผลกระทบการจัดสรรงบประมาณในการจัดทาสตูดฝึก อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ใช้ในวิชาชีพ การประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการนิเทศการจัดฝึกอบรมเรื่องการผลิตสื่อการสอน การชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดผลการศึกษาให้นักเรียนเข้าใจก่อนเริ่มสอนการติดตามประเมินผลการฝึกอาชีพ ส่งผลให้การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ต่อคุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความต้องการ และยังไม่เป็นที่ยอมรับผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากยังด้อยคุณภาพไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการ (ราชัญ เสนาช่วย, 2560) จึงเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการแก้ไข ปัญหาจากสภาพตามความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มสถานศึกษาระดับจังหวัด และเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีการกิจหลักในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในระบบปกติและในระบบทวิภาคี เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นบทบาทที่สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

หรือผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีภายในหน่วยงานของตน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการอาชีวศึกษาและพัฒนาประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร แตกต่างกันหรือไม่เมื่อจำแนกตามสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
3. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือกันของสองฝ่ายจึงเป็นรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษา ที่อยู่ในลักษณะของความร่วมมือในที่นี้คือเป็นลักษณะสองฝ่ายระหว่างสถานประกอบการ และสถานศึกษาร่วมกันฝึกพนักงานให้มีคุณภาพ (เน้นในการฝึกทักษะ) และในชั้นเรียน (เน้นในการเรียนด้านทฤษฎี) เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ประโยชน์กับทุกฝ่ายทั้งต่อตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครอง สถานศึกษา และสถานประกอบการต่างก็ได้รับผลประโยชน์ องค์กรก็จะก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความจำเป็นและต้องการผู้นำที่มีแนวความคิดที่ทันสมัยบูรณาการหลักในการบริหารองค์กรสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การศึกษาระบบทวิภาคีในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรก ด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และรัฐบาลประเทศเยอรมัน เริ่มเปิดการศึกษาหลักสูตรทวิภาคีหรือการเรียนระบบโรงเรียน-โรงงาน ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2 และมีอายุไม่เกิน 25 ปี หลักสูตรช่างฝึกหัดนี้ มีระยะเวลา 3 ปี แบ่งเป็นการฝึกฝีมือเบื้องต้น 1 ปี หลังจากนั้นจะมีการประเมินเพื่อรับสิทธิ์เข้าฝึกหัดในสถาน

ประกอบการอีก 2 ปี โดยจะทำการฝึกสัปดาห์ละ 4 วัน และกลับมาเรียนวิชาภาคทฤษฎีที่สถาบันสัปดาห์ละ 1 วัน เมื่อครบหลักสูตรช่างฝึกหัดจะต้องทำการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีสถาบันและสถานประกอบการเป็นผู้ดำเนินการสอบ เพื่อรับประกาศนียบัตรช่างชำนาญงาน เช่นเดียวกับระบบในประเทศเยอรมนี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550: 15)

ขั้นตอนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

ตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ.2563 แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2563 ทั้งหมด 15 ขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2563) ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ 1) แสดงความประสงค์ 2) การสำรวจความพร้อม 3) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ 4) วางแผนร่วมกับสถานประกอบการ 5) ประชาสัมพันธ์และแนวผู้เรียน 6) คัดเลือกผู้เข้าเรียน 7) ทำสัญญาการฝึกอาชีพ 8) ปฐมนิเทศผู้เรียน/ประชุมผู้ปกครอง 9) จัดการเรียนการสอน/การฝึกอาชีพ 10) นิเทศจัดการเรียนการสอน/การฝึกอาชีพ 11) วัดและประเมินผลรายวิชา/การฝึกอาชีพ 12) ทดสอบมาตรฐานวิชาชีพแต่ละระดับ 13) สำเร็จการศึกษา 14) ติดตามการปฏิบัติงานหรือการติดตามผู้เรียนระบบทวิภาคี 15) สรุปผลการดำเนินงานและรายงานประจำปี

ความสำคัญและปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2553,น.15-18) ได้มีการดำเนินการในการผลิต และพัฒนากำลังคน เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศโดยเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา ได้มีการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความนิยมในการเรียนวิชาชีพให้กับสังคมมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียน ในขณะเดียวกันได้ใช้กิจกรรมการบริการสังคมในโครงสร้าง และวาระพิเศษต่างๆ เพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษาและเป็นการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนทั้งในด้านการฝึกงานวิชาชีพและปลูกฝังสำนึกการบริการสังคม นอกจากนี้ได้นำนโยบายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เข้ามาร่วมรับผิดชอบและมีบทบาทในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันมากขึ้น ผลการดำเนินการดังกล่าวในปี พ.ศ. 2551 ช่วยทำให้การอาชีวศึกษาเป็นที่รู้จักกับสังคมมากขึ้น และกลุ่มเป้าหมายต่างต้องการเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษา ดังนั้นในปี 2553 นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงต้องการที่จะพัฒนาด้านคุณภาพให้เพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับปริมาณผู้เรียนและขยายบทบาทการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้มีความรู้แล้วผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพ และผู้ที่กำลังหางานทำให้มากขึ้นและให้ความสำคัญกับการค้นหาพัฒนาเผยแพร่นวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อสร้างและพัฒนาอาชีพให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จึงได้กำหนดแผนปฏิรูปการศึกษาในสิบปีงบประมาณ 2553 ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณธรรมและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพจะเน้นการผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนให้มีการรับรองสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และสร้างค่านิยมที่ดีต่อการอาชีวศึกษาโดยมีเป้าประสงค์ให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพมีคุณภาพมาตรฐาน มีงานทำและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม

2. สร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงความต้องการของประเทศต้องได้รับความร่วมมือกับองค์กรที่ต้องการใช้กำลังคนตั้งแต่ภาคผลิตเอกชน รัฐวิสาหกิจและชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาทั้งในและต่างประเทศ นำไปสู่การกำหนดหลักสูตร

กระบวนการจัดการเรียนการสอนในการผลิตกำลังคนได้ตรงกับความต้องการภาคการผลิตและความต้องการของผู้ใช้โดยมีเป้าประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

3. พัฒนาระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาคุณภาพของการอาชีวศึกษา มีระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพการปฏิรูประบบราชการ คือพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการภาครัฐ (Public sector management quality award : PMQA) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ ในขณะที่กฎหมายการอาชีวศึกษาได้ระบุถึงการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารและจัดการในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษาควบคู่ไปด้วย อีกทั้งจากการประกาศใช้กฎหมายการอาชีวศึกษาได้ระบุถึงการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษาควบคู่ไปด้วย อีกทั้งจากการประกาศใช้กฎหมายการอาชีวศึกษาดังกล่าว มีผลให้ต้องสร้างกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาการบริหาร และจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมประชาชนทุกเพศทุกวัย และกลุ่มเป้าหมายทั้งเด็ก เยาวชน วัยแรงงาน สตรี ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้ห่างไกลทุรกันดารและชนกลุ่มน้อย

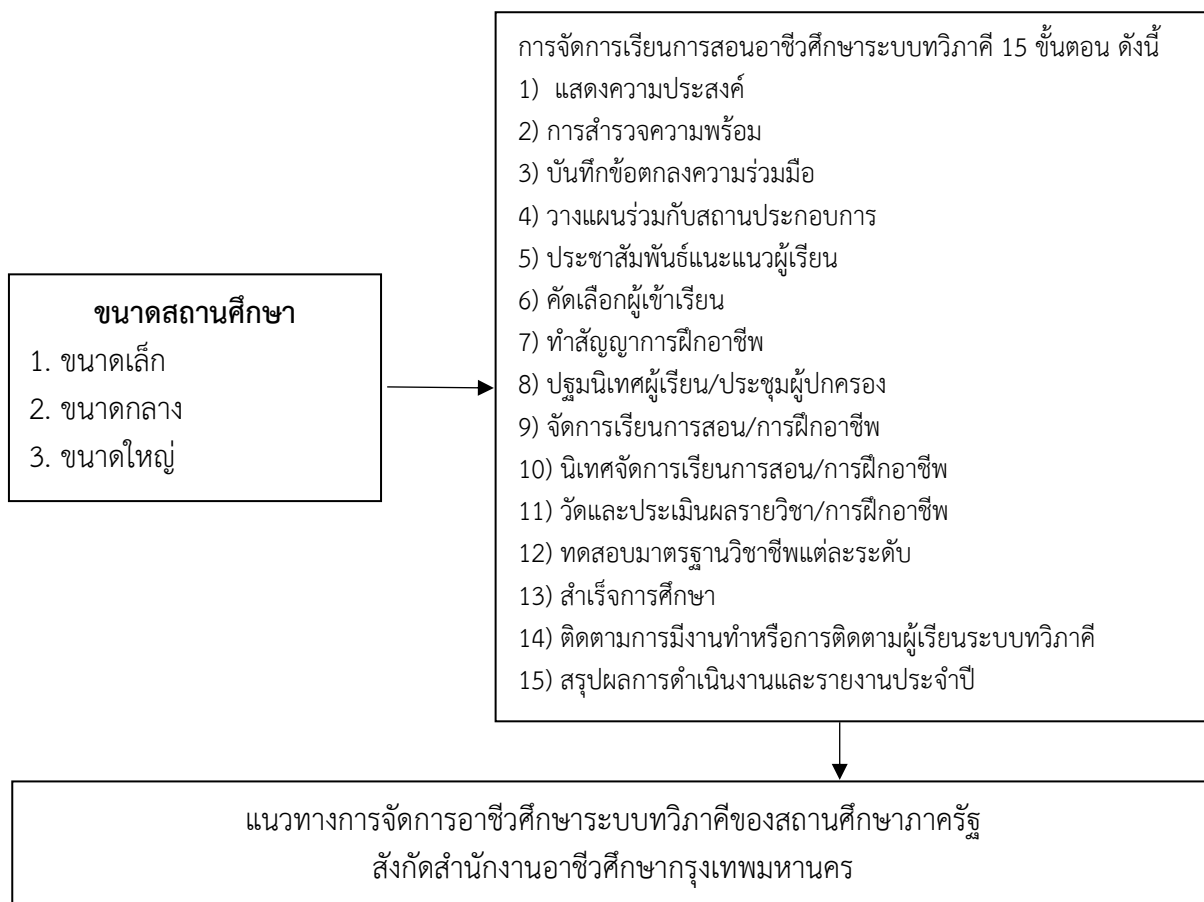
5. จัดอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดน ให้เป็นกลไกเสริมสร้างความสมานฉันท์สันติวิธีวิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ที่มีความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการศึกษา และเปลี่ยนความรู้ พัฒนาวิชาการ/วิชาชีพ เตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรี การค้าในอนาคตโดยหวังให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิชาชีพในภูมิภาค โดยเฉพาะสาขาที่มีศักยภาพและความพร้อม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสำคัญของการอาชีวศึกษาคือการจัดการศึกษาที่เป็นการเตรียมบุคคลเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ต่างจากการเรียนรู้ในแบบปกติจะต้องเน้นทักษะฝีมือเพื่อให้สามารถทำงานในตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างๆ และการสัมภาษณ์แนวคิดปัญหาการจัดการเรียนการสอน จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร รวม 21 แห่ง โดยผู้วิจัยได้ยึดแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามหลักเกณฑ์หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2563) จึงกำหนดตัวแปรต้นในการวิจัย คือ ขนาดสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และตัวแปรตาม คือ การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 15 ขั้นตอน ได้แก่ 1) แสดงความประสงค์ 2) การสำรวจความพร้อม 3) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ 4) วางแผนร่วมกับสถานประกอบการ 5) ประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้เรียน 6) คัดเลือกผู้เข้าเรียน 7) ทำสัญญาการฝึกอาชีพ 8) ปฐมนิเทศผู้เรียน/ประชุมผู้ปกครอง 9) จัดการเรียนการสอน/การฝึกอาชีพ 10) นิเทศจัดการเรียนการสอน/การฝึกอาชีพ 11) วัดและประเมินผลรายวิชา/การฝึกอาชีพ 12) ทดสอบมาตรฐานวิชาชีพแต่ละระดับ 13) สำเร็จการศึกษา 14) ติดตามการมีงานทำหรือการติดตามผู้เรียนระบบทวิภาคี 15) สรุปผลการดำเนินงานและรายงานประจำปี ดังกรอบแนวคิดที่แสดงในภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) มีการดำเนินการดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,173 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน ในสถานศึกษา จำนวน 21 แห่ง โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสอบถาม และชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในรูปแบบแพลตฟอร์ม Google Form เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ 2563

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งได้มาจากการจัดอันดับความต้องการจำเป็นในแบบสอบถามเกี่ยวกับจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

โดยมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale) (Likert, 1967) โดยคุณภาพของเครื่องมือการตัดสินใจตัดสินดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ข้อคำถาม Item แบบสอบถาม มีค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ทุกข้อคำถาม ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดสอบ (Try out) จำนวน 30 ชุด และนำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลมาตรวจสอบคุณภาพ โดยวิธีการวัดค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสถิติ Cronbach's alpha (Cronbach, 1990) และนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 (Cronbach, 1990 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2556: 1170) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .96 ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงปริมาณ

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาภาครัฐ ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 21 วิทยาลัยฯ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จำนวน 285 คน

2. ผู้วิจัยนำส่งลิงก์แบบสอบถามในรูปแบบแพลตฟอร์ม Google Form แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาภาครัฐ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยโดยกำหนดวันในการทำแบบสอบถามภายในระยะเวลา 15 วัน

3. การเก็บรวบรวม และติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ทำแบบสอบถาม โดยการติดตามทางออนไลน์ผ่าน Line หรือติดตามผ่านทางโทรศัพท์สอบถาม โดยขยายเวลาการทำแบบทดสอบ เพิ่มอีก 7 วัน

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ตอบกลับคืนมา 285 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย

เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร แล้วสรุปรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารทันทีที่จบการสัมภาษณ์ และสรุปความ

คิดเห็นรวบยอดอีกครั้งทันทีที่การสัมภาษณ์สิ้นสุดลง การสัมภาษณ์ แต่ละครั้งผู้วิจัยได้จดบันทึก และบันทึกเสียงไว้ทุกครั้งโดยขออนุญาตในการบันทึกก่อนที่จะทำการบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การตรวจสอบความแตกต่างของเซฟเฟ (Scheffe' Method) การวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of item objective congruence) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และการประเมินความต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modifies}$)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modifies}$) ใน 5 ลำดับแรกพบว่า การสำรวจความพร้อม ($PNI_{modifies}=0.11$) มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับแรก ลำดับที่สองคือประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้เรียน ($PNI_{modifies}=0.10$) ลำดับที่สามคือวางแผนร่วมกับสถานประกอบการ ($PNI_{modifies}=0.08$) ลำดับที่สี่ คือสรุปผลการดำเนินงานและรายงาน ($PNI_{modifies}=0.08$) และลำดับที่ห้าคือแสดงความประสงค์ ($PNI_{modifies}=0.07$)

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้เรียน การคัดเลือกผู้เข้าเรียน การปฐมนิเทศผู้เรียน หรือประชุมผู้ปกครอง การวัดและประเมินผลรายวิชา หรือการฝึกอาชีพ การติดตามการมีงานทำหรือการศึกษาต่อผู้สำเร็จการศึกษาและการสรุปผลการดำเนินงานและรายงาน ระดับ.05 การบันทึกข้อตกลงความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการแสดงความประสงค์ การสำรวจความพร้อม การวางแผนร่วมกับสถานประกอบการ การทำสัญญาการฝึกอาชีพ การจัดการเรียนการสอน หรือการฝึกอาชีพ การนิเทศการจัดการเรียนการสอน หรือการฝึกอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยเรียงอันดับความต้องการและความจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การสำรวจความพร้อม 2) การประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้เรียน 3) การวางแผนร่วมกับสถานประกอบการ 4) การสรุปผลการดำเนินงานและรายงาน และ5)การแสดงความประสงค์ จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้ง 5 ด้าน ไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นตามลำดับ เพื่อใช้ศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยนำไปสัมภาษณ์สถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาต้นแบบทวิภาคี ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่มีค่าลำดับความต้องการจำเป็นมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือด้านการสำรวจความพร้อม ซึ่งรวมถึงการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สามารถดำเนินการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาด้วยการประชาสัมพันธ์และการแนะแนวผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้เกี่ยวกับการศึกษาในระบบทวิภาคีแก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ต่อมาคือการวางแผนร่วมกับสถานประกอบการ ที่มีความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรและแผนการฝึกอบรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ตามด้วยการสรุปผลการดำเนินงานและรายงาน ซึ่งต้องมีการจัดเก็บข้อมูลและการประเมินผลอย่างมีระเบียบและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานในอนาคต สุดท้ายคือการแสดงความประสงค์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเปิดสอนหลักสูตรตามความต้องการของสถานประกอบการและการหารือร่วมกับสถานประกอบการเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การดำเนินงานที่สอดคล้องกันในทุกด้านเหล่านี้จะช่วย ให้ระบบอาชีวศึกษาทวิภาคีสามารถบรรลุผลสำเร็จและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงแยกอภิปรายแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างความพร้อม จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างความพร้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสำรวจความพร้อมด้านงบประมาณและการพัฒนาบุคลากรในระบบอาชีวศึกษาทวิภาคีแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะ เพื่อให้การฝึกอบรมสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ โดยการจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและการฝึกอบรมบุคลากรที่มีคุณภาพจะช่วยยกระดับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การสนับสนุนจากภาคธุรกิจในการจัดหาอุปกรณ์และทรัพยากรที่มีมาตรฐาน ก็ช่วยเสริมสร้างความพร้อมให้กับสถานศึกษาและผู้เรียน โดยรวมแล้ว การพัฒนาทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ระบบอาชีวศึกษาทวิภาคีประสบความสำเร็จและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประภาส เกตุไทย, 2556) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือตอนล่าง พบว่า สภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ปฏิบัติมาก ได้แก่ ด้านการวางแผน เช่น มีการกำหนดรายละเอียดแผนงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และด้านการนำมีการบริหารงานบุคลากร ด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีบุคลากรที่มีศักยภาพในการดำเนินงาน

1.2 ด้านการประชาสัมพันธ์และการแนะแนวผู้เรียน พบว่ามีความสำคัญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร สวัสดิการ และสถานประกอบการที่ร่วมโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์และการแนะแนวผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนและผู้ปกครองสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูล นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเช่น เปิดบ้านหรือจัดนิทรรศการยังช่วยสร้างความรับรู้และดึงดูดผู้เรียนให้เข้าใจถึงโอกาสในอาชีพ การประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและโอกาสในการทำงานในอนาคต โดยสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ (เบญจวรรณ ศรีคำนวล, 2560) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสถานศึกษาใน จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านสถานประกอบการ ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านครูผู้สอน ตามลำดับ

1.3 ด้านการวางแผนร่วมกับสถานประกอบการ พบว่ามีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะในการทำความเข้าใจมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี พ.ศ. 2563 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการวางแผนร่วมกับสถานประกอบการ จะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายสามารถพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรมที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการฝึกอบรมยังช่วยให้ผู้เรียนได้รับทักษะที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ ทำให้การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพและเพิ่มโอกาสในการหางานได้มากขึ้น ทั้งนี้ การจัดทำแผนการเรียนและแผนการฝึกอาชีพยังเป็นส่วนสำคัญในการทำให้โครงการประสบความสำเร็จและตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานของ (ประภาพรณ ปรีวรณ, 2559) ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน หัวใจสำคัญของการจัดการระบบทวิภาคี คือความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

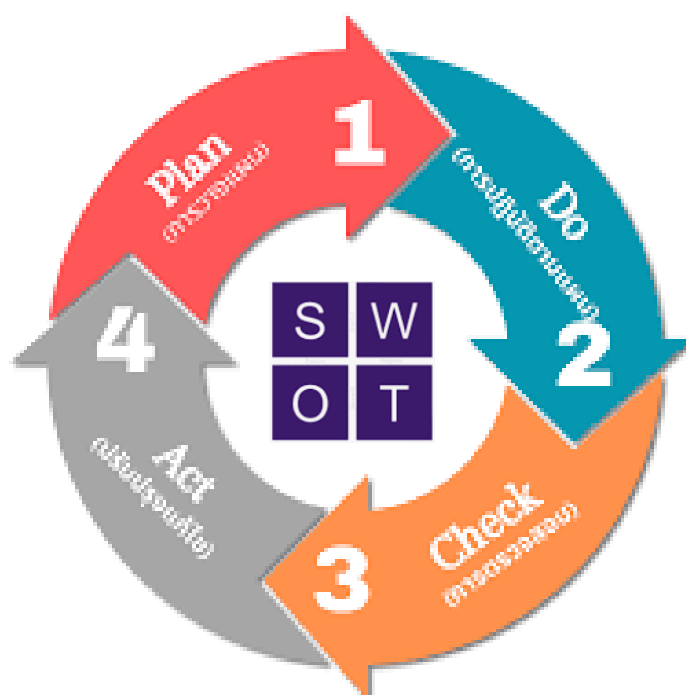
1.4 ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและรายงาน พบว่าการจัดเก็บข้อมูลและการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และการทำรายงานประจำปีช่วยให้สามารถติดตามความคืบหน้าของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้รูปแบบ PDCA ในการสรุปผลการดำเนินงานช่วยให้สามารถปรับปรุงกระบวนการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง งานวิจัยของ (สุระชัย ลาพิมพ์, 2562) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา มีการคัดเลือกผู้เรียนร่วมกับสถานประกอบการ และมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จัดทำแผนการเรียน นิเทศ ติดตามนักศึกษา และกำหนดแนวทางการประเมินผู้เรียน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ครอบคลุมทุกด้าน และด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1.5 ด้านการแสดงความประสงค์ พบว่าการชี้แจงแนวทางเปิดสอนหลักสูตรตามความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยสถานศึกษาจะต้องจัดประชุมหรือสัมมนากับภาคธุรกิจและหน่วยงานรัฐเพื่อให้หลักสูตรที่เปิดสอนตอบสนองความต้องการตลาดแรงงาน การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและมีโอกาสทำงานหลังจบการศึกษา ซึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระดาวเหนือ บุตรสีทา 2557: 25) กล่าวว่า การแสดงความประสงค์ หมายถึงการประสานความร่วมมือ

ระหว่างบุคคล กลุ่ม และองค์การที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกัน และเชื่อมโยงโยงขยายผลการทำงานหรือแนวคิดไปสู่กลุ่มหรือองค์การอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างพลังในการแก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกันการมีส่วนร่วม การทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวิธีการทำงาน ร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวทางทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ตามลำดับความต้องการจำเป็น 5 ด้าน เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน ด้วยวิธีการทำ SWOT Analysis และนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ช่วยให้สถานศึกษาสามารถวางแผน ดำเนินการตรวจสอบ และปรับปรุงงานได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. จุดแข็ง (Strengths) ระบบอาชีวศึกษาทวิภาคีมีรากฐานที่แข็งแกร่งจากการสนับสนุนของภาครัฐและความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ซึ่งส่งผลให้แต่ละด้านของการดำเนินงานมีความชัดเจน เช่น การสร้างความพร้อมที่เน้นการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบการประชาสัมพันธ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเห็นคุณค่าในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตลอดจนการวางแผนร่วมกับสถานประกอบการที่ทำให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับอุตสาหกรรม จุดแข็งอีกประการหนึ่งคือการมีแนวทางการติดตามผลและรายงานที่เป็นระบบ และการเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจเข้ามามีบทบาทในการเสนอความต้องการหลักสูตรใหม่ ๆ ซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนมีความทันสมัยและเชื่อมโยงกับการทำงานจริง

2. จุดอ่อน (Weaknesses) แม้จะมีโครงสร้างที่ดี แต่ระบบยังเผชิญกับจุดอ่อนหลายประการ เช่น ความไม่สม่ำเสมอของงบประมาณ การขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางอย่างเพียงพอ และการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง นอกจากนี้การวางแผนร่วมกับสถานประกอบการในบางกรณียังขาดความต่อเนื่องหรือความเข้าใจในมาตรฐานร่วมกันอย่างชัดเจน ส่วนการจัดทำรายงานและ

ประเมินผลยังอาจเผชิญกับปัญหาเชิงเทคนิคหรือขาดระบบข้อมูลกลางที่มีประสิทธิภาพ ขณะที่การแสดงความประสงค์เปิดสอนหลักสูตรใหม่อาจติดขัดจากข้อจำกัดเชิงนโยบายหรือกระบวนการอาจมีความล่าช้า

3. โอกาส (Opportunities) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐในปัจจุบันเปิดโอกาสอย่างมากต่อการส่งเสริมการศึกษาสายอาชีพ โดยเฉพาะในยุคที่แรงงานต้องการทักษะใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การที่ภาคธุรกิจมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทางทำให้ระบบทวิภาคีมีโอกาสขยายตัวและได้รับการสนับสนุนมากขึ้น นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบวนการประชาสัมพันธ์ การเก็บข้อมูล และการรายงานผล จะช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ง่ายขึ้น

4. อุปสรรค (Threats) ระบบยังคงเผชิญกับอุปสรรคจากความไม่แน่นอนของนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร หรือการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา ที่อาจส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของโครงการ อีกทั้งบางสถานประกอบการอาจขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมความร่วมมือ เช่น ความกังวลด้านค่าใช้จ่ายหรือการจัดการฝึกอบรม ขณะเดียวกัน ความสนใจของผู้เรียนต่อสายอาชีพยังอยู่ในระดับที่ต้องส่งเสริมเพิ่มเติม โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับค่านิยมในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจส่งผลต่อจำนวนผู้เข้าเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในระยะยาว

จากการวิเคราะห์ SWOT ของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาภาครัฐสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการบริหารจัดการตามวงจร PDCA เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการดำเนินงานได้ ดังนี้

1. Plan (วางแผน) ในขั้นตอนนี้เน้นการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยอาศัยจุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunities) ที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT เพื่อสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการดำเนินงาน เช่น วางแผนการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน วางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญตรงกับสายอาชีพที่ต้องการ วางแผนการประชาสัมพันธ์และแนะแนวการศึกษาที่เน้นการให้ข้อมูลชัดเจน แสดงภาพความสำเร็จของผู้เรียน วางแผนความร่วมมือกับสถานประกอบการโดยกำหนดเป้าหมายร่วม และใช้มาตรฐานอาชีวศึกษาทวิภาคี พ.ศ. 2563 เป็นแนวทางวางแผนระบบติดตามและรายงานผลที่ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลกลาง เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ

2. Do (ดำเนินการ) ในขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติจริง โดยยึดตามโครงสร้างการบริหารและทรัพยากรที่มีอยู่ จัดทำหลักสูตรและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย รวมถึงฝึกอบรมบุคลากรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เช่น การแนะแนว การจัดนิทรรศการ เปิดบ้านวิทยาลัย เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง จัดประชุมหารือและทำ MOU กับสถานประกอบการเพื่อพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ดำเนินการจัดทำแผนฝึกอบรมร่วมกับสถานประกอบการ และจัดส่งนักศึกษาเข้าสถานประกอบการตามแผนเก็บข้อมูลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ผ่านระบบรายงานที่มีมาตรฐาน

3. Check (ตรวจสอบ) เป็นขั้นตอนในการประเมินผลการดำเนินงาน เปรียบเทียบผลลัพธ์กับแผนที่วางไว้ โดยเน้นการใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และวิเคราะห์อย่างรอบด้านตรวจสอบความคืบหน้าของการใช้งบประมาณและคุณภาพของครูผู้สอนที่จัดหา ตรวจสอบประสิทธิภาพของการฝึกอบรมบุคลากรและผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากผู้เรียน ประเมินผลการประชาสัมพันธ์และความเข้าใจของผู้เรียน หรือผู้ปกครอง วิเคราะห์ความร่วมมือกับสถานประกอบการ และความเหมาะสมของหลักสูตรที่ร่วมกันพัฒนาใช้รูปแบบ PDCA ภายใน เช่น รายงานประจำปี, แบบฟอร์มประเมินผล, แบบสอบถามผู้เรียนและผู้ประกอบการ

4. Act (ปรับปรุง) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงแก้ไขโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินในขั้นตอน "Check" เพื่อยกระดับคุณภาพการดำเนินงานในรอบถัดไป ปรับเปลี่ยนหรือจัดสรรงบประมาณใหม่ให้เหมาะสมกับปัญหาที่พบเพิ่มหรือปรับปรุงหลักสูตรอบรมสำหรับครูผู้สอนตามข้อเสนอแนะจากภาคอุตสาหกรรม พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัยมากขึ้น เช่น การใช้โซเชียลมีเดีย การจัดกิจกรรมแนะแนวเชิงสร้างสรรค์ ปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกับสถานประกอบการ เช่น การจัดทำปฏิทินร่วม การตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างสองฝ่าย อัปเดตระบบรายงานและการติดตามผลให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ช่วยให้สถานศึกษาสามารถวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงงานได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการผลิตกำลังคนสายอาชีพที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

สถานศึกษาควรนำแนวทางทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ตามลำดับความต้องการจำเป็น 5 ด้าน เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน ด้วยวิธีการทำ SWOT Analysis และนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ช่วยให้สถานศึกษาสามารถวางแผน ดำเนินการตรวจสอบ และปรับปรุงงานได้อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจากมุมมองของสถานประกอบการเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการวางแผนร่วม การออกแบบหลักสูตร และความคาดหวังต่อทักษะของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้แนวทางการจัดการอาชีวศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของตลาดแรงงาน

2. ควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปยังสถานศึกษาภาครัฐในภูมิภาคอื่นๆ เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายในระดับประเทศ

3. ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรคในการดำเนินงานจริงของสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการศึกษารายกรณี (case study) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแบบเจาะจงที่สามารถนำไปใช้พัฒนาแนวทางการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- เบญจวรรณ ศรีคำนวล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษา ในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10 (2), 2535-2548.
- ประภาพรณ ปรีวรรณ. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. *วารสารวิจัยและพัฒนาโดยลงกรรม ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(3), 327-338.
- ประภาส เกตุไทย. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*.
- พระดาวเหนือ บุตรสีทา. (2557). การสร้างเครือข่ายและการจัดการเครือข่ายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของชุมชนบ้านพชรธรรมนำสุข อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์*.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551. (5 มีนาคม 2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก. หน้า 1-24.
- ราชัญ เสนาช่วย. (2560). ปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรมของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 143 – 152.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง: การจัดการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2563). ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563. *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 137 ตอนพิเศษ 91 ง, 23 เมษายน 2563.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2554). *การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สุระชัย ลาพิมพ์. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี. *วารสารการบริหารการศึกษาระดับสูง ฉบับออนไลน์*, 8 (30), 137 – 147.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.